

Raadsvergadering : 30 oktober 2023

Agendapunt : 6

Onderwerp : Begroting 2024

Portefeuillehouder : M. Schrier

Zaaknummer : 351298

Beslispunten

1. De begroting 2024 inclusief meerjarenraming vast te stellen

Samenvatting

Bij dit raadsvoorstel wordt de begroting 2024 aangeboden. In deze begroting staan onze plannen voor het komende jaar. Basis voor deze plannen is het Raadsbreed akkoord gemeente Vlieland 2022-2026 en het daarop gebaseerde college uitvoeringsprogramma (CUP) 2022 – 2026.

Aan de raad,

1. Aanleiding

Het doet ons genoegen om u de concept programmabegroting 2024 aan te bieden. In 2024 zullen we, na enkele jaren van voorbereiding, aan de slag kunnen met het Programma Waddeneilanden waarvoor de Regio Deal is toegekend. Ook zullen we, na nog meer jaren van voorbereiding, aan de slag gaan met de daadwerkelijke invoering van de Omgevingswet. We hebben ons hier zo goed als mogelijk op voorbereid, maar het zal vooral toch nog een proces blijven van leren en ervaring opdoen. Naast deze uitdagingen biedt ook het raadsbreed akkoord voldoende boeiende en vooral nuttige uitdagingen om in 2024 mee aan de slag te gaan. Hieronder lichten we een aantal speerpunten al vast kort toe.

Veiligheid.

Het afgelopen jaar heeft laten zien dat veiligheid niet altijd een vanzelfsprekendheid is. Daarom is veiligheid, zowel fysiek als sociaal, een onderwerp dat ook in 2024 de nodige aandacht krijgt. Dit doen we onder andere door voortzetting van de inhuur van buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's), nauwe(re) samenwerking met politie, gebiedsgerichte aanpak van natuurbrandbeheersing, uitvoering geven aan het plan van aanpak ondermijning, organiseren van bewustwordingssessies. Ten aanzien van verkeersveiligheid richten we ons op activiteiten (voorlichting e.d.) ten behoeven van het basis- en voortgezet onderwijs alsmede op de groep 60+. Daarnaast hebben we blijvend aandacht voor veilige fietsroutes, met name van belang vanwege de enorme toename van het aantal e-bikes. Met betrekking tot integrale waterveiligheid (Deltaprogramma) zullen we in 2024, samen met de andere Waddeneilanden de kwetsbaarheden evalueren, de ambities bepalen om vervolgens te bezien welke ruimtelijk beleid en maatregelen er nodig zullen zijn.

Nieuw beleid.

Op diverse beleidsvelden zullen het komende begrotingsjaar nieuwe beleidsplannen, visies e.d. aan uw raad worden aangeboden, zoals:

- Een nieuwe Algemene Plaatselijke Verordening (APV) met aandacht voor de Omgevingswet. Een

nieuwe APV kan niet los worden gezien van de nieuwe Omgevingswet. Nauwe afstemming tussen beide onderdelen is dan ook zeer gewenst. Zo zullen de regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving verhuizen van de APV naar het omgevingsplan.

- Een andere kijk op toerisme, waarbij toerisme een bijdrage levert aan de brede welvaart op het eiland, waarbij bovendien het eiland ook voor toekomstige generaties en al wat hier leeft leefbaar blijft, zal uitgangspunt zijn van de vast te stellen nieuwe (integrale) toeristische visie.
- Omdat kunst en cultuur zeer belangrijk is voor de ontwikkeling van inwoners en omdat we tradities en unieke activiteiten op ons eiland niet teloor willen laten gaan, zal er een beleidsnota Kunst en Cultuur worden opgesteld.
- Om armoede te voorkomen, te bestrijden en te verzachten zal in 2024 nieuw beleid voor bestaanszekerheid worden opgesteld. Kernwoorden van dat beleid zijn: autonomie voor de inwoner, integrale aanpak, vereenvoudiging, ervaringsdeskundigheid en vertrouwen.
- Er wordt een Woonzorgvisie opgesteld. Dit maakt onderdeel uit van het op te stellen Programma Wonen, zoals is verwoord in de door uw raad vaststelde startnotitie Wonen (juni 2023). Dat programma zal de gebruikelijk elementen, zoals de opgave voor de woningbouw en potentiële locaties, bevatten die in het programma een plek moeten krijgen, maar er zijn ook een aantal specifieke thema's die we aan de orde stellen en waarin keuzes gemaakt moeten worden. Die thema's zijn onder andere; bevolkingsgroei, kleinschalige woonruimte, personeelshuisvesting en strategische aankopen.
- Steeds meer mensen hebben te maken met mentale gezondheidsklachten. Door ons te richten op het verbeteren van de mentale gezondheid willen we langdurige psychosociale gezondheidsproblemen voor zijn. Preventie is het sleutelwoord in deze. In 2023 is de Brede SPUK-regeling in het leven geroepen voor alle gemeenten in Nederland. De Brede SPUK-regeling stelt middelen beschikbaar voor preventie zoals sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Hiervoor is in 2023 het lokaal preventie plan opgesteld. Aan het lokale preventieplan worden op verschillende onderdelen uitvoeringsplannen opgeleverd in de komende periode.
- Het huidige Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving beleid (VTH) dient, om te blijven voldoen aan de wettelijke eisen, te worden geactualiseerd. Het VTH-beleid behelst diverse domeinen waaronder, Milieu, Bouw en Woningtoezicht, APV, Drank- en Horecawet, Brandveiligheid en Handhaving. Met een geactualiseerd beleid kan er op de diverse gebieden doeltreffend worden gehandeld.
- In de aanloophaven zijn de damwanden aan vervanging toe. Dat biedt kans om energiedamwanden te plaatsen waarmee warmte kan worden gewonnen uit het zeewater. De gewonnen warmte kan worden gebruikt voor de verwarming van gebouwen. Dit projectidee is verder uitgewerkt tot een pilotproject bestaande uit een warmtenet met seizoenbuffer en warmte-opwek uit een combinatie van aquathermie en zonnethermie. Uit onderzoek blijkt dat deze combinatie kansrijk is, en potentie heeft om een groot deel van Vlieland van warmte te voorzien. Passend in het beleid van de TVW 1.0 Vlieland is het projectidee uitgewerkt tot een pilotproject.
- Om de gemeenteraad goed in positie te brengen en hun kaderstellende en controlerende rol, ook met betrekking tot de gemeentefinanciën, goed te kunnen blijven uitoefenen, zullen we de financiële verordening en aanverwante beleidsstukken actualiseren.

Algemene uitkering

Het jaar 2026 kunnen we nog steeds betitelen als ravijnjaar. Vanaf dat jaar wordt de totale algemene uitkering met € 3 miljard gekort. Bij de meicirculaire 2022 is daar incidenteel € 1 miljard van gecompenseerd door het Rijk. Deze compensatie is bij de meicirculaire 2023 structureel geworden. Landelijk worden we dus nog steeds € 2 miljard gekort. Wanneer dat niet wordt opgelost komt onze dienstverlening stevig onder druk te staan.

Naast bovengenoemde punten bevat de begroting vanzelfsprekend tal van andere zaken op de diverse beleidsterreinen die in uitvoering worden genomen. Zoals de voortzetting van bestaand beleid, uitvoering geven aan vastgestelde of vast te stellen uitvoeringsprogramma's, uitvoering geven aan de vele wettelijke taken. Ook weten we nu al dat er gedurende het jaar tal van ad hoc zaken op ons pad zullen komen die opgepakt moeten worden. Dit alles maakt het boeiend, uitdagend en afwisselend, maar ook wel een beetje spannend, omdat we hiervoor aan de lat staan met een kleine en dus kwetsbare organisatie. De ervaring

leert echter ook dat de flexibiliteit van de organisatie en het bestuur (u als raad en wij als college) het maakt dat we samen deze uitdagingen aan kunnen. Wij zien dan ook vol vertrouwen en met plezier de samenwerking met uw raad het komende jaar tegemoet.

2. Beoogd resultaat

Een vastgestelde begroting 2024.

3. Argumenten

De gemeenteraad heeft een kaderstellende, autoriserende en controlerende rol. De begroting is het belangrijkste instrument bij de kaderstellende rol van de gemeenteraad. Deze wordt door het college voorbereid en aan de raad ter vaststelling voorgelegd. Het gaat daarbij niet alleen om de lasten en baten van het (komende) begrotingsjaar, maar ook om investeringsuitgaven en andere voorstellen – zoals nieuw beleid - die de financiële positie voor meerdere jaren kunnen beïnvloeden. Het is dan ook van belang dat raadsleden goed inzicht hebben in de gevolgen van de besluitvorming op korte en lange termijn rondom de begroting.

4. Kanttekeningen/risico's

In een begroting wordt uitgegaan van aannames. De werkelijkheid pakt altijd anders uit. Bij de jaarrekening wordt hier verslag van gedaan.

5. Uitvoering

De vastgestelde begroting zal worden toegezonden aan de provincie. Na goedkeuring van de begroting 2024 komen de budgetten voor het komende jaar ter beschikking en dient deze begroting als uitgangspunt voor het uitvoeren van de werkzaamheden van de gemeentelijke organisatie.

6. Communicatie

Na vaststelling wordt de begroting aan diverse derden ter beschikking gesteld en op de website geplaatst.

7. Financiën

Zoals in ons dagelijks leven prijsstijgingen en daarmee samenhangende zorgen en onzekerheden over de toekomst een steeds grotere rol spelen, zo spelen deze onderwerpen in de gemeentelijke begroting ook een rol. Wat komt er op de gemeente Vlieland als organisatie, maar ook op haar inwoners en ondernemers af in het begrotingsjaar? In deze begroting hebben wij geprobeerd hiervan een redelijke inschatting te maken en hebben ons daarbij zoveel mogelijk aangesloten bij de uitgangspunten van de meicirculaire 2023.

De stelpost voor onvoorziene uitgaven en prijsstijgingen neemt in deze begroting een belangrijke plek in. De stelpost groeit van € 141.700 naar € 500.600 in 2027.

Structureel begrotingssaldo

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kengetal structurele exploitatieruimte	Werkelijk Prognose					
saldo baten en lasten	-2.410	-599	-180	-162	-645	-779
reservemutaties	3.577	516	213	262	290	305
Begrotingssaldo na bestemming	1.167	-83	34	100	-356	-475
incidentele B&L	-278	-318	109	10	-32	-40
structureel begrotingssaldo	889	-400	142	110	-387	-514
In percentages	9,08%	-3,93%	1,39%	1,05%	-3,73%	-4,89%

Hoe moet ik dit overzicht begrijpen?

In het midden van dit overzicht staat het begrotingssaldo na bestemming. In dit saldo zijn alle geraamde baten en lasten en toevoegingen en onttrekkingen aan (bestemmings) reserves verwerkt. Dit is het saldo wat, wanneer het bij de jaarrekening daadwerkelijk behaald is, wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Om meer inzicht te krijgen of de begroting ook structureel in evenwicht is moeten uit dit saldo de incidentele baten en lasten worden gefilterd. In de financiële begroting achterin de begroting vindt u een overzicht van de incidentele baten en lasten. Structurele baten en lasten zijn in principe de regel bij een gemeente omdat baten en lasten van een gemeente samen hangen met de structurele taken van de gemeente. Wanneer voor zo'n taak in een jaar lasten of baten opeens hoger zijn, maakt dat die baten of lasten nog niet incidenteel. Dergelijke fluctuaties in de begroting moeten in feite ook voorkomen worden door b.v. het gebruik van voorzieningen.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves moeten in principe wel gezien worden als incidentele baten en lasten. Onze incidentele baten en lasten betreffen dan ook voornamelijk onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Het voor deze incidentele baten en lasten gecorrigeerde saldo wordt het structurele begrotingssaldo genoemd.

Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De incidentele lasten mogen worden gedekt door structurele en door incidentele baten. Dit structurele evenwicht wordt uitgedrukt in een percentage en vormt een verplicht kengetal in deze begroting.

De raad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Deze begroting is meerjarig positief tot en met 2025.

Ook dit jaar heeft het Rijk gemeenten geen duidelijkheid gegeven wat er structureel beschikbaar zal zijn via de Algemene Uitkering. Veel financiële ontwikkelingen zijn nog onzeker. In de Meicirculaire 2023 zijn ontwikkelingen deels verder uitgewerkt en deze circulaire is de basis voor de begroting 2024. Hoewel de gemeenten er de eerste jaren wat middelen bij krijgen is het beeld op de lange termijn niet rooskleurig. Bij de Miljoenennota 2023 heeft het kabinet aanvullend eenmalig 1 miljard euro voor gemeenten beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssysteem. Dit bedrag komt in de recente Voorjaarsnota 2023 van het Rijk vanaf 2027 structureel beschikbaar. Ook is er tijdelijk meer ruimte voor Jeugd beschikbaar gesteld, maar het structurele perspectief hiervan is eveneens onzeker. Tijdens de Algemene ledenvergadering (ALV) van de VNG (juni 2023) zijn, met grote meerderheid, een resolutie en moties aangenomen om zeer nadrukkelijk met het Rijk de onderhandelingen aan te gaan om zo spoedig mogelijk de korting van 3 miljard euro op het gemeentefonds ongedaan te maken.

Begrotingssaldo t.o.v. geraamde saldi bij de kadernota

Het structurele begrotingssaldo moet niet verward worden met het begrotingssaldo, niet gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten. Deze begrotingssaldo's ziet u in onderstaand overzicht, waarin ook de verschillen t.o.v. van de door u op 17 juli 2023 vastgestelde kadernota zijn opgenomen;

Nummer	Omschrijving	Programma	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag
			2024	2025	2026	2027
	Voorlopige saldi kadernota 2024 - 2027		351.484	353.445	-107.851	-202.851
1	2e begrotingswijziging 2023	div	4.743	12.698	11.148	11.148
2	Correctie budgetten RO en omgevingswet, incl implementatie	8	-103.500	-45.000	-12.000	-12.000
3	Aanpassing salarissen (incl. Raad en college)	div	-367	741	937	-60.625
4	aanpassingen activa, investeringen en treasury	div	-29.372	-29.538	-57.388	-47.509
5	Aanpassingen bestemmingsreserves en voorzieningen	div	-49.394	-44.571	-33.480	-22.131
6	Verhoging tarieven strandbewaking KNRM	3	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
7	Zorgkosten	6	-50.500	-49.500	-48.500	-48.500
8	Einde contract WoonFriesland (personeel en bus)	9	-49.313	-51.526	-53.827	-53.827
9	Uitbreiding Notubiz	0	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
10	Vergoeding commissieleden	0	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
11	Maatschappelijk werk De Kaai	6	-7.000	-8.000	-9.000	-10.000
12	Diverse kleine budget aanpassingen en afrondingen	div	-5.608	-11.103	-18.156	-937
	Saldo		33.672	100.146	-355.618	-474.733

In de begroting worden de hierboven genoemde aanpassingen t.o.v. de kadernota in het hoofdstuk bestuurlijke samenvatting onder het kopje: "Het meerjarenperspectief t.o.v. de kadernota 2024" toegelicht.

Tarieven belastingen, heffingen en leges

Uit de meicirculaire 2023 blijkt dat de gemiddelde gemeentelijke woonlasten met 4,42% zijn gestegen van 2022 op 2023. In de begroting hebben wij de baten voor OZB, Woonforensenbelasting, Toeristenbelasting, hondenbelasting, precariobelasting daarom met 4,42% verhoogd. In de kadernota 2021 is besloten de belastingen jaarlijks met 1,5% te verhogen. Vanwege kostenstijgingen en zoals gezegd ook de stijging van de gemiddelde gemeentelijke woonlasten is in deze begroting uitgegaan van 4,42% in 2024 en 1,5% voor de daaropvolgende jaren.

Voor de OZB is de feitelijke tariefontwikkeling afhankelijk van de waardeontwikkeling van de onroerende zaken in de gemeente. Definitieve tarief voorstellen voor 2024 worden dan ook voorgelegd bij behandeling van de verordening OZB in de raadsvergadering van uiterlijk december 2023.

De ontwikkeling van de tarieven van de leges en de eventuele financiële gevolgen van de invoering van de omgevingswet zullen in een begrotingswijziging en een aangepaste leges verordening worden meegenomen. De verwachting is dat dit ook bij de behandeling van de belastingverordeningen in december 2023 kan worden meegenomen.

De tarieven voor rioolheffing worden in overeenstemming met het MJOP-riolering verhoogd met 5%. Voor de verhoging van de baten afvalstoffenheffing en reinigingsrecht is het percentage van het accres in de meicirculaire 2023 aangehouden; 4,42%. Hier is voor gekozen omdat de baten de laatste jaren achterblijven bij de begroting.

Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

8. Juridische Zaken

Deze begroting voldoet aan de wettelijke eisen, vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording.

9. Bijlagen

1. Programmabegroting 2024
2. Programmabegroting 2024 in één oogopslag

Vlieland, 3 oktober 2023.

Burgemeester en wethouders van Vlieland,
M. Schrier, burgemeester
A. Idema, gemeentesecretaris

De raad van de gemeente Vlieland,

gelezen: het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 oktober 2023

gelet op:

B E S L U I T:

De begroting 2024 inclusief meerjarenraming vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raad van de
gemeente Vlieland in zijn openbare
vergadering van 30 oktober 2023.

de griffier,

de voorzitter,

M.G. Brinksma-Brandenburg

M. Schrier